

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Utbildnings- och forskningsnämnden för lärarutbildningen

Lärarprogrammet, examensarbete 10 poäng

En undersökning om lärares och elevers uppfattningar om läsning i grundskolans tidigare år.

-en intervjustudie med lärare och elever samt textanalys av
läsmaterial som används på skolorna.

Hanna Smidefors
Malin Janson

LAU 350
Handledare: Niklas Pramling
Rapportnummer: HT 05-2611-034
Examinator: Bo Andersson

Abstract

Titel: En undersökning om lärares och elevers uppfattningar om läsning i grundskolans tidigare år.

- en intervjustudie med lärare och elever samt textanalys av läsmaterial som används i skolorna.

Författare: Hanna Smidefors och Malin Janson

Typ av arbete: Examensarbete (10p)

Handledare: Niklas Pramling

Program: Lärarprogrammet, Göteborgs universitet

Datum: HT 2005

Syfte:

Syftet med våra undersökningar är att ta reda på elevers och lärares uppfattningar om läsning samt vilket materialet som används och om detta påverkar elevers läslust. Vi har utgått ifrån följande frågor:

- Vilka uppfattningar har elever om läsning?
- Hur väljer lärarna läromedel?
- Hur arbetar lärarna med läromedlet?
- Påverkar valet av material elevernas läslust?
- Hur upplever eleverna läromedlet som används?
- Vad använder lärarna för läromedel i sin undervisning med läsning?
- Hur är de olika läromedlen som används uppbyggda?
- Vilka skillnader och likheter finns i de olika läromedel som används?

Metod:

För att ta reda på detta har vi genomfört intervjuer med lärare och elever i de tidigare skolåren i två olika skolor. I intervjuerna har två klasser från varje skola medverkat samt respektive lärare för dessa.

Vi har även gjort en textanalys där vi jämfört de olika materialen som används för läsning på respektive skola.

Resultat:

Vi har i vår undersökning fått reda på att det inte var alla lärarna som ingick i vår intervju som haft möjlighet att själva välja det material de använder sig utav i sin undervisning.

Resultatet visar också att lärare arbetar på skilda sätt med läsning i fokus. Vi har även fått ta del av elevers olika uppfattningar om vad det gäller läsning både i skolan och i hemmet.

Eleverna i undersökningen pekar på att det är viktigt att välja själva vad de ska läsa för typ av bok. Undersökningen visar också att många utav eleverna inte har förståelsen bakom varför man lär sig läsa, vilket syfte detta har.

Det har också framkommit i vår studie att många föräldrar inte tar sig tid att läsa med eller för sina barn.

I vår textanalys har vi sett att det finns helt skilda material som lärarna arbetar utifrån i sin undervisning. Vi har i de olika materialen sett fördelar samt nackdelar.

Nyckelord: Läslust, material, grundskolans tidigare skolår, lärare och elevers uppfattningar.

Förord

Vi har läst alla AUO kurser tillsammans och arbetat i basgrupper ihop. Under vår utbildning har vi känt att vi har samma grundvärderingar och får mycket ut av att diskutera tillsammans. Så att vi skulle skriva examensarbetet tillsammans var självklart och vårt ämne har kommit fram under diskussioner vi haft under vår utbildning. Diskussionerna har kretsat kring de skillnader vi sett på våra olika VFU skolor. Där har vi sett stora skillnader vad det gäller lärare, material och resurser. Detta ligger som utgångspunkt för vårt val av arbete.

Ämnet vi har valt är svenska och det vi vill göra har vuxit fram som ett dilemma av olika förutsättningarna som våra VFU skolor representerar, de har helt skilda arbetsätt och prioriteringar vilket vi ser att ekonomi skulle kunna ligga bakom. Vi har arbetat tillsammans och utfört en undersökning där vi intervjuat både lärare och elever.

Vi vill tacka våra VFU skolor för att de hjälpt oss med att delta på våra intervjuer. Detta har varit till stor hjälp för oss i vår undersökning. Vi vill även tacka vår handledare Niklas Pramling som stöttat oss under skrivningstiden.

Hanna Smidefors & Malin Janson

Innehållsförteckning

Inledning	5
Bakgrund	5
Förankring i styrdokument	5
Syfte och problemformulering	7
Övergripande syfte	7
Frågeställningar	7
Teorier om att lära sig läsa	8
Avkodning	9
Helordsinriktad metod	9
Fyra steg till läsning	10
Läsinlärningsmetode	11
Tidigare forskning	14
Läsprojekt: Arbete med att utveckla barns läsning	15
Listiga räven	15
Metod	17
Intervjuer	17
Deltagare	18
Tillförlitlighet	18
Etiska överväganden	18
Textanalys	19
De två olika skolorna där vi genomfört vår undersökning	20
Resultatredovisning	21
Intervjuer med lärare	21
Likheter och skillnader de olika lärarnas svar	25
Intervjuer med elever	26
Vad blev resultatet?	32
Jämförelse mellan de olika material som används	33
Textanalys	33
Slutdiskussion	37
Förslag till fortsatt forskning	39
Litteraturförteckning	40
Bilagor	
Intervjufrågor till eleverna	42
Intervjufrågor till lärarna	43
Brev till målsman	44

Inledning

Bakgrund

Det diskuteras allt oftare i olika debatter om att elever i grundskolan kommer till gymnasiet utan färdigheter i ämnet svenska. Detta är ett problem i Sverige, att färre kan läsa och skriva efter genomgången grundskola. Därför tänker vi ta detta ämne som utgångspunkt för vårt examensarbete.

I vårt samhälle som vi lever i är det något av det viktigaste att ha ett brett kunskapsområde. Nyckeln till kunskapen är språket. Vi behöver språket för att inhämta kunskap, men också till att uttrycka känslor, utbyta erfarenheter, uppfatta samband, argumentera, reflektera etc. Trots att vi är väl medvetna om språkets betydelse är det ändå många elever som lämnar grundskolan med bristande kunskaper inom svenskämnet. Frågan är hur dessa elever ska klara sig ute i arbetslivet där det efterfrågas och prioriteras människor med god kommunikativ kompetens.

Samtidigt har läsningen och intresset för böcker på senare tid utsatts för hård konkurrens från andra medier så som tv, datorspel och olika typer av multimedier.

Förankring i Styrdokument

I Läroplanen för det obligatoriska skolväsendet (Lpo 94) finns följande citat att läsa:

”Undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling” (Utbildningsdepartementet, 1994, s. 10).

Mål att sträva mot

”Skolan skall sträva efter att varje elev utvecklar nyfikenhet och lust att lära” (Utbildningsdepartementet, 1994, s. 14).

Mål att uppnå i grundskolan

”Skolan ansvarar för att varje elev efter genomgången grundskola behärskar det svenska språket och kan lyssna och läsa aktivt och uttrycka idéer och tankar i tal och skrift” (Utbildningsdepartementet, 1994, s. 15).

I grundskolans kursplan för ämnet svenska betonas språkförmågans betydelse för skolarbetet. Där kan följande läsas:

”Språkförmågan har stor betydelse för allt arbete i skolan och för elevernas fortsatta liv och verksamhet. Det är därför ett av skolans viktigaste uppdrag att skapa goda möjligheter för elevernas språkutveckling” (Skolverket, 2000, sid. 96).

I kursplanen anges också att skolan ska sträva efter att eleven utvecklar sin fantasi och lust att lära genom att läsa litteratur. Ett av skolans grundläggande mål i svenskundervisningen är att eleverna utvecklar en lust att läsa på egen hand och av eget intresse.

Vidare fastställer kursplanen att skolan skall sträva efter att eleven utvecklar sin förmåga att läsa, förstå, tolka och uppleva texter av olika slag samtidigt som eleven ska lära sig att anpassa läsningen och arbetet med texten till dess syfte och karaktär.

I kursplanen finns det fastställt uppnående mål. Ett av de mål som eleverna ska ha uppnått i slutet av det femte skolåret lyder:

”Eleven skall kunna läsa med flyt både högt och tyst och uppfatta skeenden och budskap i böcker och saklitteratur skrivna för barn och ungdom, kunna samtala om läsningens upplevelser samt reflektera över texter”(Skolverket, 2000, sid. 99).

För att kunna uppnå detta mål är det viktigt att eleverna känner sig motiverade till att läsa, att de hittar lusten till att läsa och till att arbeta med den lästa texten. Det är därför viktigt att texterna i undervisningen är meningsfulla och intressanta för barnen, för att väcka elevernas intresse och lust till fortsatt läsning.

Syfte och problemformulering

Övergripande syfte

Syftet med våra undersökningar är att ta reda på elevers och lärares uppfattningar om läsning samt vilket materialet som används och om detta påverkar elevers läslust.

Frågeställningar:

- Vilka uppfattningar har elever om läsning?
- Hur väljer lärarna läromedel?
- Hur arbetar lärarna med läromedlet?
- Påverkar valet av material elevernas läslust?
- Hur upplever eleverna läromedlet som används?
- Vad använder lärarna för läromedel i sin undervisning med läsning?
- Hur är de olika läromedlen som används uppbyggda?
- Vilka skillnader och likheter finns i de olika läromedel som används?

Teorier om att lära sig läsa

Vad är då läsning? Stadler beskriver läsning på följande sätt: ”Att läsa är att ge de synliga orden på papperet ett innehåll genom att väcka de ursprungligen talade eller tänkta nedskrivna orden till liv” (Stadler, 1998, s. 26).

Lundberg skriver, ”skolans viktigaste uppgift är att lära barn att läsa” (Lundberg, 1999, s. 6). Han menar att det är mer angeläget än någonsin och är en oerhörd viktig och betydelsefull del i vårt arbetsliv och i samhället som stort, utan den minskar våra förmågor drastiskt eftersom att det idag inte finns arbeten som inte kräver god läskunnighet. Ester Stadler anser ”att i tal och skrift kunna använda sitt språk är en förutsättning för att aktivt delta i samhällslivet, och det är därför skolans viktigaste uppgift att skapa goda möjligheter för elevernas språkutveckling” (1998, s. 50).

Lundberg anser vidare att läsning kräver engagemang utav läsaren, detta för att skapa ett samspel mellan läsaren och texten för att väcka mening och förstå innebörden (Lundberg, 1999, s.6). ”Läsning är således en aktiv process” skriver Ingvar Lundberg (2000, s. 6). Han menar också att bokstäver och ord inte har någon innebörd i sig själva utan det är först i mötet med en meningssökande läsare som de får innebörd.

För att väcka lusten till att vilja läsa finns två nödvändiga grundvillkor enligt Frank Smith ”...ena sidan intressant läsmaterial som upplevs som meningsfullt av eleven, å andra sidan en förstående och mer erfaren läsare som vägledare” (1997, s. 14). Han talar om hur viktigt det är för den nya läsaren att ha en förebild, en som ligger före i sin läsprocess för att sporra till fortsatt utveckling.

Lundberg säger att för att kunna förstå vad man läser krävs ett gott ordförråd. Barn lär sig nya ord om det står i ett meningsfullt sammanhang, det nya ordet blir barnets egendom och kopplas till barnets egna erfarenheter (Lundberg, 2000, s 10). ”Det är den bakgrundskunskap som läsaren har med sig när han/hon möter en text som gör det möjligt att uppfatta ordens innebörd och textens mening” (Lundberg, 2000, s. 6). Han anser att det är viktigt att läraren inbjuder barnet till läsning med hjälp av samtal om bokens innehåll så att intresse skapas och förståelsen ökar. Som lärare behöver man alltså lyfta fram en bild och samtala om den menar Lundberg detta för att den inre bilden skall skapas.

Läsning är något som man lär sig i skolan, men en lärare kan inte lära barn att läsa utan i stället skall läraren se till att göra det möjligt för dem att lära sig att läsa anser Frank Smith (1997, s. 14). Lundberg menar att får man en bara start i skolan kan det vara avgörande för den fortsatta läsutvecklingen. (Lundberg, 1999, s6)

”Många undersökningar visar att barn som får frågor som kräver eftertanke och problemlösning uppvisar bättre läsutveckling än barn som mest får frågor om detaljer som direkt står i texten” (Lundberg, 2002, s. 8). Lundberg anser att de frågor som ställs till barnen styr deras läsning samt deras behållning av det lästa.

Avkodning

Lundberg och Herrlin skriver i sin bok att förutsättningen för att kunna läsa är att man kan identifiera sig med de skrivna orden. De menar att orden är som vilka bilder som helst. Barnen uppmärksammar särdrag i orden och utefter dem kommer de ihåg och kan skilja dem åt. Barnet behöver alltså inte kunna den alfabetiska principen för att börja läsa ord i sin omgivning (Lundberg, Herrlin, 2003, s. 12).

I boken *Läs - och skrivinläring* skriver Ester Stadler ”Avkodning är den första och helt avgörande förutsättningen för förståelse” (1998, s. 31).

Lundberg beskriver avkodningen som gissningar utifrån ett sammanhang, sammanhanget kan vara texter, bilder och själva situationen. Detta sammanhang är viktigt för avkodningen. Om barnet inte har ”knäckt koden” utnyttjas situationen för att ge ledtrådar om ordet. Några barn ser inte hela ordet utan nöjer sig med de första bokstäverna och gissar sedan ordet (Lundberg, 1999, s.18). Ester Stadler skriver i sin bok att ”Avkodning ger inte alltid förståelse, men en korrekt avkodning är en förutsättning för full läsförståelse” (1998, s. 28).

Lundberg och Herrlin skriver att i början kräver avkodningen mest energi av läsaren men allt eftersom den blir effektivare och automatiserad får läsaren flyt i sin läsning och kan uppleva glädje, underhållning, spänning och avkoppling som läsandet ger (2003, s. 8).

Helordsinriktad metod

Liberg beskriver i sin bok *Hur barn lär sig att läsa och skriva* den helordsinriktade metoden. Den går ut på att man lägger vikten på innebörd och helhet. Orden läses som en helhet en gestalt utan att brytas ner till bokstäver, ordets beståndsdelar. Som läsare är man inte beroende av sammanhanget som orden finns i utan man känner till ordet som sådant. Barnen lär sig läsa genom de kunskaper de redan besitter tex. namn på sin familj och på sina vänner, dessa har oftast en positiv emotionell laddning för barnet. Även ord som egennamn brukar barnet lära sig snabbt, det är ord som är lika i alla sammanhang som inte ändras. Man utgår ifrån barnets värld och det som barnet har intresse för. Barnet samlar ofta på ord som den känner igen en sorts inventering av ord, ju oftare barnet läser dessa ju lättare blir det att läsa ordbilden (Liberg, 1993, s 43-46). De problem som uppkommer i den helordsinriktade metoden är att barnen blandar ihop två liknande ord. Även att texten blir spegelvänd förekommer lika så att barnet skriver ifrån höger till vänster (Liberg, 1993, s. 42).

I *Nya Lusboken* beskriver författarna att helheten är större än delarna. ”Läsning uppstår när alla dessa delar är verksamma i relation till varandra” (Allard, Rudqvist, Sundblad, 2001, s. 38)

Fyra steg till läsning

Ester Stadler skriver att man kan se olika steg och nivåer i sin träning till att bli en läsande person. ”Även om skriftspråksinläringen inte fortlöper på samma sätt hos alla kan man urskilja några karaktäristiska drag hos de flesta” (1998, s. 37).

Hon menar att alla går igenom dessa faser för att kunna komma till slutfasen ortografisk läsning.

- **Låtsasläsning**

Det här stadiet förekommer hos små barn. Det innebär att barnen tar en bok och låtsas läsa ur den. Ofta har de hört någon berätta sagor för dem innan, och härmar då det de tidigare hört. De kan också ta hjälp utav bilderna i böckerna och prata (läsa) utifrån dessa. De kan inte läsa men de har fått en uppfattning om hur läsningen används. Ester Stadler skriver följande om låtsasläsningen: ”Deras intresse är väckt, och de kommer med stor sannolikhet att försöka ta reda på hur man läser och skriver” (1998, s. 38).

- **Logografisk läsning**

I detta stadiet känner barnen igen vissa ordbilder. Bokstäverna saknar däremot fortfarande dess egentliga betydelse. Vanligast är att barn känner igen sitt eget namn. De kan inte läsa sitt namn, men de vet att deras namn står skrivet eftersom de känner igen ordbilden av det. De kan också gissa sig till andra ord i speciella sammanhang Ester Stadler skriver i sin bok:

De flesta barn lär sig tidigt att känna igen skyltar av olika slag. Skyltarnas ordformer är för dem former som liknar något. Det brukar vara lättast att lära sig att känna igen de ord som har ett personligt och känslomässigt intresse, som t.ex. skyltarna vid glass- och korvkiosken (1998, s. 39).

- **Alfabetisk läsning**

När man når alfabetisk läsning inser barnet att varje bokstav är kopplat till ett eget ljud. Bokstäverna får nu en innebörd mot att de tidigare bara setts som symboler. Man lär sig att känna igen bokstäver och läsa ihop dessa till ord. Orden får sedan en betydelse för barnet. I detta stadiet är det ljuden, (fonemen) som står i centrum, varje bokstav har ett eget ljud. I *boken läs - och skrivinläring* står det: ”Vid alfabetisk läsning utnyttjar man det alfabetiska systemets fonologiska principer” (Stadler, 1998, s. 41).

- **Ortografisk läsning**

Detta är den läsning som man strävar efter. Avkodningen är helt automatiserad och man känner snabbt igen orden. I det här stadiet läser man med flyt och utan hinder. Detta gör att det är lättare att förstå innebörden i en text. Läsförståelsen ökar och det blir roligare att läsa. För att nå hit måste man förstå fonemen i varje bokstav så att detta sker omedvetet.

Målet för skolans läsundervisning är att eleverna ska tillägna sig förmågan till flytande ortografisk läsning med god förståelse för att kunna inta en kritisk reflekterande hållning till det lästa. Vägen dit är emellertid lång, och det finns inte några genvägar förbi inläringen av sambandet mellan bokstavens form och ljud (Stadler, 1998, s. 42).

Detta sätter stora krav på läraren i frågan om val av material, undervisningsform och uppgifter.

Det finns olika läsinlärningsmetoder som används ute på skolorna, det är inriktningar som värderar olika delar i läs- och skrivinlärningen. Här är några utav de vanligaste.

Läsinlärningsmetoder

LUS: Allard, Rudqvist, Sundblad skriver i sin bok *Nya Lusboken* att LUS är ett bedömningsmaterial som skall fungera som ett redskap för läraren. Det är särskilt lämpligt för att mäta om elevens läsförmåga nått en tillräcklig nivå. Lus är alltså ingen metod utan ett mätinstrument för att ta reda på om man uppnått kompetensen och detta kan man bedömas (Allard, Rudqvist, Sundblad, 2001, s. 144, 145).

De skriver i sin bok *Nya Lusboken* hur det är tänkt att använda sig av LUS. Läraren fyller i protokoll vilket utgör en preliminär bedömning. Bedömningen läraren gör utgår ifrån iakttagelser, lyssnanden samt genom att samtala med den enskilde eleven (Allard, Rudqvist, Sundblad, 2001, s. 129).

De skriver om Läsutvecklingsschemat som ett sätt för läraren att få en klarare bild av eleven så att den inte hamnar i över eller underskattningar. Punkterna i schemat följer barns successiva upptäckanden av strategier samt att man ser att eleven blir bättre och bättre. Läraren skall bejaka eleven kreativitet i sitt skrivande i det dagliga arbetet (Allard, Rudqvist, Sundblad, 2001, s. 53). ”Nya läsutvecklingsschemat ska synliggöra de viktigaste tecknen på generell, naturlig och funktionell läsutveckling” (Allard & Rudqvist, Sundblad, 2001, s. 163).

Storboksmodellen: Lindö berättar i sin bok *Det gränslösa språkrummet* om hur storboken framkommit. Grundaren är Don Holdaway, han ville eftersträva det rofyllda och stimulerande sagostunderna som fanns i hemmet. Där barnen med hjälp av sin nyfikenhet fick upptäcka sambandet mellan ljud och bokstäver. Storboken är barnens egna favorit sagor eller ramsor förstorade på jätte ark. Dessa används för att man skall kunna samlas runt boken och återskapa gemenskapen som finns i hemmet (Lindö, 1998, 153,154). Syftet är ”...att ge stimulerande och roliga läsoplevelser åt alla barn” samt ”att hjälpa barn att lära sig läsa och vidareutveckla läs- och skrivförmågan” (Björk & Liberg, 2000, sid. 46).

Björk och Liberg beskriver de tre faser som undervisningen delas in i.

(1) Upptäckarfasen:

I denna fas får barnet storboken presenterad för sig. Man ger barnet förförståelse för bokens omfång, förklarar strukturen, innehåll, författare och illustratör. Barnen får lyssna samtidigt som de ser på bilderna och den vuxne ställer frågor. Detta ger barnet ordbilder, vilket ger känslan av att kunna läsa.

(2) Utforskarfasen:

Denna fas syfte är att barnet skall förstå och få insikt i förhållandet mellan bokstav och ljud samt hur man sammanljudar dem. Med hjälp av detta kan barnet börja se och förstå sambanden och successivt läsa ut ord på kända ting som skyltar och leksaker. Barnen kan behöva hjälp med att komma på hur man ljudar samman orden.

(3) Självständiga fasen:

Här används en mindre kopia av storboken ”lillaboken”. Här skall barnet få läsa på egen hand. Syftet är att materialet är tidigare känt så när barnet börjar läsa kan energin fokuseras på lässtrategier, vilket underlättar för utvecklingen av sin egen strategi.

Läraren skall finnas tillhands men det är barnet som sätts i fokus.

LTG: Grundades på 70-talet. LTG betyder läsning på talets grund. Den beskrivs inte som en metod utan istället som ett förhållningssätt, den har framkommit av ett forsknings och utvecklingsarbete skriver Rigmor Lindö. Det går ut på att arbeta med meningsfull och funktionell läsning istället för det man tidigare arbetat med färdighetsövningar. Boken *Läsning på talets grund* skriven av Ulrika Leimar kom ut och var en banbrytare för sin tid (Lindö, 1998, s. 36).

I sin bok skriver Lindö att LTG utgår ifrån ett förhållningssätt som utgår ifrån helheten till delen. LTG prioriterar innebörden och textförståelsen framför korrekt avläsning. Utifrån en text går man från helheten till delarna, rad, mening till ord sist kommer de olika bokstavsljuden (Lindö, 1998, s. 47).

”Kärnan i LTG är dialogen” (Lindö, 1998, s. 45). Tillsammans har man ett rikare ordförråd (Lindö, 1998, s. 38). ”Språket växer i barnets upptäckarglädje, i barnets livslust och strävan efter gemenskap” (Lindö, 1998, s. 51). Enligt LTG-metoden lär du dig att läsa och skriva genom fem olika stadier: samtalsfasen, dikteringsfasen, laborationsfasen, återläsningsfasen och efterbehandlingsfasen.

Bornholmsmodellen: Metoden har Ingvar Lundberg och Ingrid Häggström som vetenskapliga ledare. Metoden har utvecklats under ett fyraårigt projekt med samverkan med pedagoger på Bornholm (Lindö, 1998, s. 150).

På Bornholms egen hemsida beskrivs modellen som ett vetenskapligt utprovat program för att stimulera och utveckla barns språkliga medvetenhet före läsinläringen. I bornholmsmodellen skall man alltid arbeta med språklekar i förskolan och dessa ska alltid vara som en del av verksamheten - oavsett barnens nivå av fonologisk medvetenhet. Barnen erövrar språket på ett lustfyllt sätt. ”För många barn är det språkaktiviteter av detta slag som kan förebygga senare läs- och skrivsvårigheter” (Internet, bornholmsmodellen.nu).

Språklekarna är uppdelade i sju kategorier som främjar barns språk:

- Lyssnandelekar som inriktas på uppmärksamheten mot ljud.
- Rim och ramsor utvecklar förmågor att uppmärksamma ljudstrukturen i språket samt skilja mellan innehåll och form.
- Meningar och ord utvecklar förmågan att dela upp meningar i ord.
- Stavelser utvecklar förmågan att dela upp ord i stavelser.
- Första ljudet i ord utvecklar förmågan att urskilja ett ords första ljud från resten av ordet.
- Analys och syntes av fenomen utvecklar förmågan att dela upp ord i fenomen.
- Betoningsövningar inriktar uppmärksamheten på språkets betoning och hur den kan varieras (Internet, bornholmsmodellen.nu).

Reggio Emilia: ”Bygger på en stark tro på människans möjligheter och en djup respekt för barnet samt en övertygelse om att alla barn föds rika och intelligenta”
(Internet,reggioemilia.se).

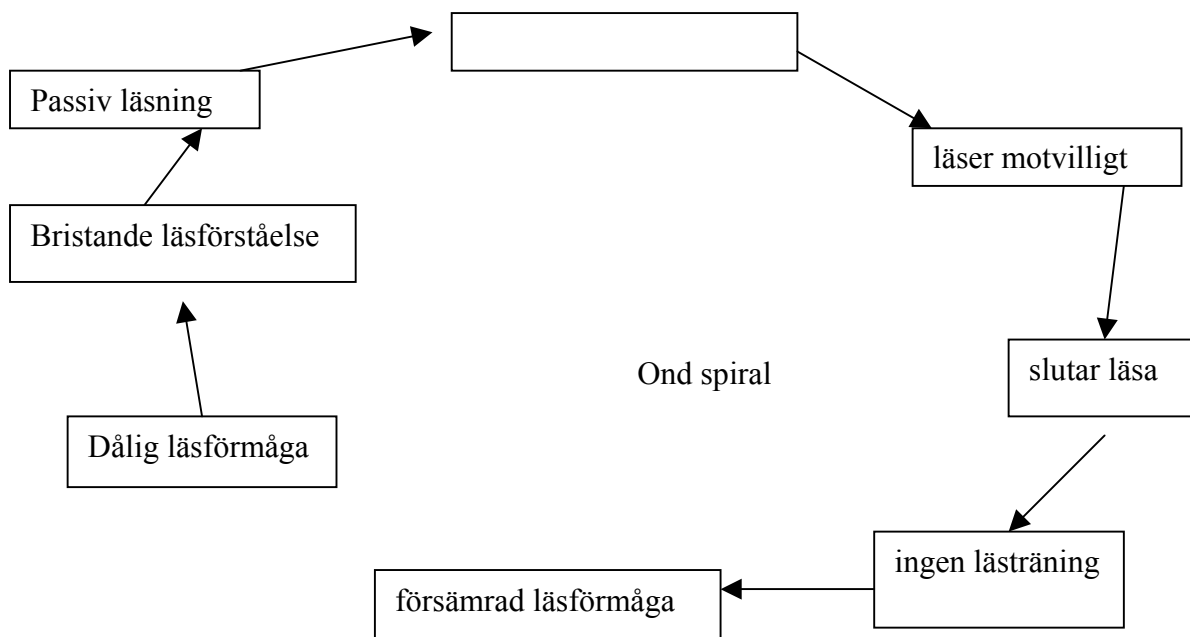
I boken *Det gränslösa språkrummet* står det att Loris Malaguzzi är grundaren av denna skapande förskolepedagogik. Han startade upp en förskola i Italien och dit kommer förskolelärare och lärare än i dag för att låta sig inspireras av teori och praxis (Lindö, 1998, s. 91).

Enligt Lindös beskrivning av verksamheten skall barn upptäcka sin omvärld och lära med alla sina sinnen. ”Pedagogiken försöker att förena förnuft med känsla och vetenskap med fantasi” (Lindö, 1998, s. 91). Förskolorna är uppbyggda med många rum i varierande storlek allt för att anpassa och locka till skapande aktiviteter. All personal är pedagogiskt utbildad och man arbetar temainriktat. Dessa teman håller ofta på en längre tid och är övergripande, man har haft teman som varat i år. Barnet skall utvecklas i denna geniala miljö som präglas av en varm social samvaro skriver hon vidare (Lindö, 1998, s. 92).

Tidigare forskning

Lärarnas Riksförbund presenterar rapporten ”*Läsa för att lära*” som innehåller undersökningar om högstadieelevers läsvanor samt svensklärares förutsättningar att arbeta med elevers läsning. Totalt har nästan 1 200 elever svarat. Resultatet som kom upp blev att 16 procent av eleverna anger att de inte läser böcker utanför skolan. Hälften läser mellan 1 och 3 böcker/per år. Var femte elev i skolår 9 läser aldrig böcker på fritiden. (Internet,lr.se)

I boken *Läs – och skrivinlärning* har Ester Stadler skrivit och visat om vad orsakerna kan vara som ligger bakom att läsintresset minskar. Hon kallar det den onda spiralen (se figur nedan)

(Ester Stadler, 1998, s. 87)

En studie som gjorts av Sandström, Kjellin visar att de barn som har en god skriftspråklig kompetens också är goda läsare och tvärtom ifråga om de barnen som inte läser lika bra (Barns skriftspråkande, 2005, s. 20).

”Det har i nyare forskning konstaterats att de som förstått grundprincipen i skrivsystemet har haft det lättare än andra att lära sig att läsa och skriva, alltså att använda detta system. De har snabbare uppnått goda resultat i både läsning och skrivning ” (Stadler, 1998, s. 65). Detta visar ytterligare skriftens och läsningens starka sammankoppling till varandra.

Vygotskij poängterade samarbetet mellan barn och vuxna. ”Det barnet klarar med hjälp idag, kommer det senare att kunna klara själv” (Ivar, Bråten, 1998, s. 105). Vygotskij påvisade att genom samspel med vuxna eller andra barn, styrs barnet mot högre nivåer i sin utveckling. Enligt Vygotskij får inte heller kunskapen tas bort ur sitt naturliga sammanhang.

”Den kan bara ge mening och skapa motivation om den ingår som en del av en helhet” (Ivar, Bråten, 1998, s.106).

Det finns en studie som gjorts av Dahlgren och Olsson som handlar om läsning ur ett barnperspektiv. Forskarna undersökte hur förskolebarn uppfattar nytta av att kunna läsa och hur man lär sig det genom att intervjua barnen. ”Forskarna anser att genom att belysa den tidiga läsutvecklingen kan beskriva vilken förståelse barnen har för de begrepp som används i samband med läsning, läsningens användning och lärprocessens innehåll” (Barns skriftspråkande, 2005 s. 48).

Läsprojekt: Arbete med att utveckla barns läsning

Listiga räven

Listiga räven (Alleklef & Lindvall, 2000.) är ett läsprojekt som har testats i en klass med 24 elever i Rinkeby som är en förort till Stockholm. I Rinkeby har ett stort antal av barnen utländsk bakgrund. I klassen där projektet genomförts var det 12 olika modersmål som talades. Projektet pågick under 3 år.

Projektet har växt fram utifrån läslämningsmetoden Whole language. Whole language är en metod från Nya Zeeland som är framtagen av professor Mary Clay. Grundtankarna i metoden är att utgå utifrån barnen och att arbeta med språk och läsning regelbundet. Det är viktigt att barnen läser riktiga böcker som skönlitteratur, men också facklitteratur med ett innehåll som barnen tycker är intressant. Detta ger barnen motivation till fortsatt läsning. Nyckelorden i metoden är att man sätter barnet i centrum.

”...ett barn är inte en vas som ska fyllas utan en eld som ska tändas”

(Alleklef & Lindvall, 2000, s. 13).

Projektet gick ut på att stimulera barn till att läsa och finna läslust och mening i olika texter. ”När barnen finner mening i texten upptäcker de också böckernas makt att roa, trösta, utmana, tillfredställa och förskräcka. Den belöningen ger barnen motivation att ta sig an ny text” (Alleklef & Lindvall, 2000, s. 13).

Läraren har läst för barnen, med barnen de har även läst själva samt för varandra. Under projektet har de enbart använt sig utav barnböcker i undervisningen. Inga läroböcker har använts med undantag av matematikboken.

Under projektets gång har samarbetet med bibliotek varit till stor hjälp. Här har barnen kunnat låna böcker att ha i klassrummet samt för att läsa hemma. De har även haft tillgång till boksamtal med bibliotekarien.

Miljön har en central roll i projektet klassrummen är fyllda med böcker av olika slag samt olika texter. Materialet är väl synligt och lättåtkomligt för barnen. En sådan miljö väcker elevernas nyfikenhet och lockar eleverna till läsning.

Genom detta projekt uppnåddes följande resultat enligt lärarnas uppfattning:

- läsintresset är mycket stort
- läsförmågan ökar mycket snabbt
- ordförrådet blir bättre och bättre
- språket utvecklas
- barnens förmåga att uttrycka sig i tal och skrift blir mycket bättre
- självkänslan hos barnen växer
- skaparkrafterna stimuleras och får utlopp i bild och form

(Alleklef & Lindvall, 2000, s. 74)

Metod

Intervjuer:

Vi har valt att använda intervjuer som metod för att samla in data till vår undersökning. I våra intervjuer har 36 elever samt 4 lärare deltagit. Intervjuerna utförde vi med hjälp av bandspelare.

Vårt val grundar sig i att försöka få så utförliga svar som möjligt, eftersom barnen i de tidigaste skolåren kan ha problem att uttrycka sig i skrift, detta eftersom att deras skrivutveckling ännu är i nybörjarstadiet.

Vi valde att använda oss utav bandspelare vid alla intervjuer, detta för att inte störa eller distrahera eleverna och lärarna under intervjutillfällena. Vi ville även att intervjun skulle kännas så naturlig som möjligt för att få så personliga svar som möjligt. För att göra det hela personligt har vi turats om att göra intervjuerna. Vi har båda varit delaktiga vid alla intervjutillfällena, men vi har delat upp utförandet av frågeställningarna lagt tyngden på vår egen VFU skola. Detta för att utnyttja den relation till de som vi intervjuar och med det hoppas vi på att få mer personliga, naturliga och ärliga svar.

Vi valde även att intervjua lärarna för att få en mer helhetsbild av de som eleverna berättar om. Vi ville även ta reda på om elever och lärare upplever det på samma sätt. Hur reflekterar läraren över det material som används och vad tycker eleverna om det?

Vi har intervjuat två stycken klasser skolår 1 och 2 på båda skolorna samt respektive ansvarig lärare/klasslärare. En utav lärarna ville inte att vi bandade samtalet vilket skiljer sig ifrån de andra lärarna. Hennes argument var att hon kände sig pressad på grund av tidsbrist. Vi upplevde henne nervös och osäker inför uppdraget. Även detta skiljer sig ifrån de andra som var noga med att se till att vi fick allt utträttat, gav oss tid till intervju och hade planerat utefter våra önskemål.

Vi utförde intervjuerna i ett avskilt rum med stängda dörrar, detta gjorde vi på båda skolorna. Jan Trost rekommenderar att intervjun ska vara enskild. Han poängterar också vikten av miljön. Han anser att miljön ska vara så ostörd som möjligt, ” Den intervjuade personen ska känna sig trygg och inga åhörare” (Trost, 1993, s.22).

Vi småpratade och förklarade för varje barn innan intervjun vad vi skulle göra samt visade bandspelaren. Intervjun med barnen gick till på det sättet att vi ställde raka och enkla frågor och fick vi inget svar så ställde vi om frågan så att barnet förstod (se bilaga 1).

Intervjun med lärarna (se bilaga 2) var mer som ett samtal, vi frågade och de berättade om hur och varför de arbetar samt redogjorde för sin syn. Dessa intervjuer är omfattande med mycket åsikter och ställningstagande, förutom den intervjun som inte bandades.

Fördelarna med att vi gjorde intervjuer är att vi fick ta del av en hel del svarsinformation som var detaljerad vilket inte hade blivit lika detaljerat om de hade fått skriva eftersom de inte har möjlighet att låta oss ta del utav deras skriftspråk. Vi kunde även hjälpa till om de inte förstod vad vi menade samt om de svarade på något som inte var vår mening kunde vi göra kompletteringar av frågan, detta sätt gav oss chans att få svar på alla frågor.

Nackdelarna är att vi först under intervjun upptäckte att en del utav frågorna besvarades utav barnen med ja och nej svar, detta hade vi inte kunnat förutse och det gick inte heller att ändra på mitt i intervjuerna. Med detta lärde vi oss att barn och vuxna uppfattar en och samma sak på olika sätt.

Avgränsningarna som vi gjort var att ställa enkla och direkta frågor till barnen så att vi endast skulle få de svar på de frågor vi ställt. Med detta minskade vi chansen att få andra data än vad vi sökt efter.

Deltagare:

Innan vi besökte skolan lämnade vi ut ett intyg till ansvarig lärare för de klasser vi skulle utföra intervjuerna. Detta var ett intyg där föräldrarna gav sitt medgivande att deras barn fick delta i intervjun (se bilaga 3). Dessa skickades utav läraren med barnen hem till föräldrarna. Läraren samlade även in dessa åt oss. Vi hade kontakt med respektive lärare och när majoriteten utav lapparna hade kommit tillbaka gjorde vi besök på skolan och utförde våra intervjuer.

Vid besöket på den ena skolan var det kraftigt bortfall utav elever den dagen på grund av sjukdom, detta var i en utav klasserna. Vi intervjuade alla som var närvarande och hade godkänt intyg hemifrån. Detta medförde även att det enbart vid intervjutillfället fanns pojkar i den klass som drabbats utav sjukdom. Vi intervjuade de pojkar som var närvarande och hade godkänt hemifrån. Detta medför att vi inte kan studera om det fanns någon skillnad mellan könen samt att antalet i klassen minskades drastiskt.

Tillförlitlighet:

Svaren vi fått in ifrån barnen är av majoritet på en del utav frågorna besvarades med ja och nej svar, detta gav oss inte så mycket eftersom vi hade velat ta del av barns tankar kring sin läsning. Vi hade hoppats på att få ta del av fler tankar som barnen har. Vi har inget bra svar på varför det inte blev så.

Vi upplevde en stor spridning på just tankarna hos barnen. Vi såg två delar, en del hade inte reflekterat över sin läsning i skolan eller hemmet att den skulle kunna se annorlunda ut eller tagit ställning till vad de tycker om den egentligen. Den andra delen hade starka åsikter både för och emot och bra argument för det.

Det finns olika faktorer som kan ha påverkat detta, några av dem kan vara: elevantalet i undersökningen, att eleverna inte har sett eller arbetat med något annat material och har därför svårt att jämföra med något annat samt tänka sig in i ett annat arbetsätt. En annan orsak kan vara åldersskillnaden på barnen.

Etiska överväganden

Innan vi besökte de olika skolorna informerades vi om vår undersökning samt syftet med den. Vi poängterade då tydligt att skolorna och de intervjuade förblir anonyma i arbetet. Vi har valt att ge alla lärare fingerade namn. Vi kallar dem för Anna, Annelie, Berta och Britta för att skydda deras anonymitet. Vi delade även ut lappar som ett intyg till elevernas föräldrar där vi förklarade vad vi skulle genomföra, samt att undersökningen var anonym. I intyget fick föräldrarna möjlighet att välja om de ville att deras barn fick ingå i intervjuerna med en underskrift. Vi har samlat in dessa intyg och endast intervjuat de som haft en påskrift från förälder. Ingen i våra intervjuer har blivit påtvingade utan ställt upp av egen vilja.

Textanalys:

Vi valde att göra en textanalys av de olika materialen som används utav de lärare där vi genomfört vår intervju. Med hjälp av textanalysen ville vi urskilja om vi kunde finna någon sammankoppling mellan läromedlet och elevernas svar i intervjun.

I vår textanalys har vi jämfört de olika materialen som lärarna använder sig utav i sin undervisning. Vår första tanke var att jämföra alla material som används i de olika skolorna och skolåren som ingått i vår intervju. Men då lärarna för skolår 1 använder sig utav helt skilda typer av material insåg vi att detta var en svår uppgift. Annelie använder sig utav en gemensam läsebok medan Britta använder sig utav individuella böcker till varje elev. Detta blev då en omöjlig uppgift för oss och istället har vi jämfört de material som används för skolår 2 i de olika skolorna.

Vi har jämfört dessa genom att läsa och diskutera tillsammans skillnader och likheter samt för och nackdelar mellan de olika läromedlen.

Vi har jämfört de olika materialen mot varandra för att lättare kunna urskilja likheter och skillnader. Vi har då utgått ifrån följande frågeställningar i vår textanalys:

- Är materialet äldre respektive nytt?
- Hur är boken upplagd?
- Vad tar boken upp för innehåll?
- Hur är berättelsernas utformning?
- Hur ser illustrationerna ut?
- Vilket språk används?
- Tar de olika läromedlen upp ett mångkulturellt perspektiv?

De två olika skolorna där vi utfört vår undersökning

De två skolorna som vi gjort vår studie i skiljer sig mycket åt vad det gäller miljö, resurser och yttre faktorer. Båda skolorna är f-9 och ligger i småstäder utanför Göteborg. Vi har valt att ge dem fingerade namn för att de inte ska kunna identifieras. Vi har valt att kalla dem Skola A och skola B

Skola A:

Denna skola har 450 elever och är en nybyggd skola som ligger en bit utanför centrum i ett finare bostadsområde med mycket skog och grönområde runtomkring. I denna skola har man integrerade klasser f-1, 2-3, 4-5 osv.

Känslan när man kommer in i skolan är att allt är nytt, fräscht och ligger rätt i tiden. Allt känns påkostat och inte påklistrat. I klassrummen sitter barnen i grupper runt bord. Alla barnen har varsin box där de har sina egna böcker. Alla böcker är nyinköpta, dessa har köpts in till skolan gemensamt i arbetslagen. Detta gör att alla lärare i arbetslagen använder sig utav samma material.

I klassrummet finns även en läshörna med soffor. Det känns ljust, luftigt och hemtrevligt.

Skola B:

Denna skola har 580 elever och ligger i centrum med tillgång till närliggande skog och grönområde. Känslan när man kommer in är en typisk skola. När man kommer in i klassrummet sitter alla elever på små bänkar två och två. Bänkarna är de gamla hedliga, där i har barnen sina saker. Allt material som används är en blandning av nytt och gammalt. Alla lärare på skolan använder sig utav olika material, det mesta är ett hopplöck av olika böcker samt stenciler.

Den klassiska känslan följer med in i klassrummet, där finns en stor tavla på en utav väggarna och fröken har en kateder. Här får man känslan av att strukturer och arbetssätt finns i väggarna.

Resultatredovisning

Intervjuer med lärare

Vi har valt att ge de olika lärarna fingerade namn för att låta dem vara anonyma. Vi kallar dem för Anna, Annelie, Berta och Britta. Vi refererar i redovisningen de olika lärarnas svar som framkom under vår intervju. Vi börjar med att redovisa svaren från lärarna som arbetar med barn i skolår 1, efter dessa två finns resultaten av lärarnas svar i skolår 2. Vid redovisningen av resultaten har vi valt att använda fyra olika rubriker: *läsning*, *material*, *individualisering* samt *miljö*. Detta gör att det är enklare att urskilja de olika svaren och lärarna åt samt att jämföra deras olika svar.

Anna, (Skola A, skolår 1)

Läsning

Vi tittar på hela ord och vi lyssnar till varje bokstav. Vi lär oss bokstäverna och tittar och prövar på hur dem låter och ser var i ordet man hör bokstaven. Vi arbetar också utifrån ett bokstavsschema. Första momentet är att spåra bokstaven sedan tränar man på tavlan med stora rörelser med vatten och pensel. Därefter får eleverna träna med kriter på papperet för att forma bokstäverna. I början när vi jobbar med bokstavsarbete så jobbar alla med samma bokstäver för att alla ska vara med och lära sig strukturen i bokstavsschemat. När man sedan märker att några redan kan läsa behöver inte dem vara med och traggla igenom alla moment. Dem får då gå vidare och välja en egen bokstav själva. De behöver inte ta det i den ordningen som boken säger utan dem får ta det som dem själva känner är mer angeläget.

Material

Vi arbetar med ett material som heter *Kom och Läs! Förstagluttarna* med en tillhörande arbetsbok som heter *Tuttifrutti*. Läseboken är uppdelad i tre svårighetsgrader A, B eller C. I den första A är det väldigt lite text med ljudenhetliga meningar medan B är lite mer text med svårare meningar och i C är det väldigt mycket text.

I arbetsboken lyssnar man och letar bokstäver, där finns också arbetsuppgifter till texten. Boken *tuttifrutti* är väldigt spännande. Barnen tycker att den är jätte rolig och det finns många bra arbetsuppgifter i den. Vi använder oss väldigt mycket utav den. Till en början gör vi det gemensamt men sedan blir det individuellt.

Jag tycker att *Tuttifrutti* boken är väldigt bra men jag gillar inte läseboken så mycket. Jag tycker att den räknar med att barnen är så stora. Det är ju faktiskt många barn som är väldigt små. Den skulle behöva vara lite mer barnvänlig tycker jag. Den är lite samhällstillvänd och jag tycker att det är för tidigt, i alla fall för många barn.

När jag kom till skolan hade de precis köpt in detta material.

Individualisering

Dem får jobba i den takt de själva är. Det är viktigt också att ge dem rätt nivå på läseboken. Jag brukar kolla upp dem, lusa dem på hösten för att se vilka bokstäver dem kan och hur bra läsare dem är. Dem som inte kan får träna på bokstäver till en början i små bokstavsböcker.

Miljö

Vi har en svenska hylla i klassrummet med olika böcker som är placerade efter nivå. Där finns också praktiskt material som bokstavsspel, memory och olika övningar med bokstäver. Vi har även en läshörna med soffa där barnen kan sätta sig och läsa en bok.

Berta (Skola B, skolår 1)

Läsning

Jag läser väldigt mycket högt för barnen, det gör jag varje dag för att stimulera barnen till läsning. Jag försöker också att alla ska läsa själva en stund varje dag.

Material

Vi använder småböcker som eleverna får träna läsning i. Alla har olika, en del får börja med lättare böcker som tex. *Olas bok*. Men alla har individuella böcker som passar dem. Dem som läser flytande har även en bänkbok de läser. Vi har olika serier i småböcker som *Kiwiböckerna*, *Lässtegen* och *Stjärnböckerna*. I böckerna står texten både i gemener och versaler och i slutet på boken så finns hela berättelsen samlad. Då kan barnen se hur mycket de faktiskt har läst.

Jag har inte givit dem någon läsläxa än. Problemet har varit vad jag ska ge dem för böcker. De har däremot fått träna på olika ordbilder hemma. Men jag ska försöka börja ge dem läxa, men det får ju bli individuellt.

Jag har valt detta för att hitta glädjen hos eleverna. Jag kan ju inte göra som man gjorde förr att sätta alla på samma bok för det tror jag inte på. Jag tror att det måste vara roligt att läsa. Jag tycker själv att det är roligt att lyssna på dem här böckerna. Barnen kan välja bok utifrån eget intresse.

Böckerna har jag satt i tre olika nivåer 1, 2 och 3. När de har läst alla böcker i sin nivå får de gå över till nästa.

Jag hade önskat att jag fick köpa in eget material. Jag hade då köpt liknande men velat ha ett större utbud av bra böcker. Jag skulle vilja att det funnits så många att barnen kunde ha lånat hem dem. Jag skulle vilja ha en klassuppsättning av böckerna, att jag kunde få välja själv. Men man får göra det bästa utav situationen.

Individualisering

Jag försöker även om jag inte lyckas varje dag så lyssnar jag på dem ordentligt när vi har halvklass. När vi har halvklass får dem först läsa själva en stund sedan lyssnar jag på dem enskilt.

Alla har ju olika böcker där dem får utmanas. Jag har även barn som får läsa böcker med tillhörande frågor för att öva på läsförståelsen. Jag följer upp deras arbete dagligen åtminstone ordentligt en gång i veckan.

Miljö

Jag hade önskat att jag hade en läshörna med en soffa där eleverna kunde sitta och få avkoppling i sin läsning. Det hade varit mysigt. Tyvärr är det inte riktigt som jag skulle vilja ha det. Jag skulle vilja exponera böckerna bättre. Jag brukar ställa böckerna på nedre delen av tavlan så att dem är synliga för barnen. Jag skulle också vilja ha ett större utbud av böcker och exponera dessa.

Annelie, (Skola A, skolår 2)

Läsning

Dem flesta har ju lärt sig läsa nu eller i alla fall knäckt koden. Jag jobbar mycket med att förstå vad det är vi läser. Vi pratar mycket om texten och knyter an till deras erfarenheter. Jag jobbar även mycket praktiskt. Det är viktigt att var och en inte bara får sitta stilla och jobba i en bok. Vi brukar måla, göra charader och arbeta med hela kroppen.

Material

Vi har en Läsebok med tillhörande arbetsbok. Boken heter *Moa och Mille* och arbetsboken *Mums mums*. Läseboken är uppdelad i tre steg A, B och C.

Böckerna handlar mycket om saker som barnen själva varit med om. Det kan tex. vara om klassfesten eller hur man känner sig när bästisen inte vill vara med en längre. Vi diskuterar då mycket om hur dem själva tycker och tänker.

Jag tror det är jätteviktigt att prata mycket om texten. Att man inte bara nöjer sig med att dem har knäckt läskoden utan att dem förstår vad dem läser. Jag kan aldrig få reda på det om vi inte pratar mycket om texten. Man får inte nöja sig med att dem läser, det ligger så mycket mer bakom själva läsningen.

Vi har valt detta material för att det är så pass verklighetsförankrat i barnens värld. Man kan lätt knyta an till sådant de själva varit med om. Då känns det också mycket lättare att diskutera en text.

När jag kom till skolan hade dem inga läseböcker alls. Allt var väldigt individualiserat, alla hade olika texter. Men då kände jag att jag tappade hela diskussionen ihop med barnen. Det får inte bli för individualiserat för då tappar man gruppen. Det är viktigt att kunna diskutera och lyssna på varandras erfarenheter. Därför ändrade vi till att alla har en gemensam läsebok.

Individualisering

Böckerna som jag får in är lusade. Sedan hjälper en specialpedagog mig med test och lyssnar på en del barn. Alla är inte lusade det är framförallt dem som har lite bekymmer med läsning.

Det är föräldrarna som sköter arbetet med att lyssna på barnen, själva högläsningen. Ibland så lyssnar jag också på dem men inte varje vecka.

Många gånger så väljer barnen en för svår bok. Detta gör att det inte blir kul att läsa. Jag bestämmer därför vilka böcker dem får välja för att de ska få en bok som de förstår och kan komma till slut med. Då blir det genast roligare. Man måste vara med och styra vad dem väljer. Jag brukar då tala om för barnen varför jag gör det, att anledningen är att de ska klara av boken. Få dem att förstå att det viktigaste inte är hur tjock boken är utan att man kan ta sig igenom texten och förstå vad man läser.

Miljö

I klassrummet kan man ju alltid göra mer för att få det mysigt. Det är väl platsen till det som fattas. Vi har soffor i grupprum där eleverna får sitta och läsa. Man får göra så gott man kan. De brukar ta med sig kuddar och hitta ett eget litet mysställe. Då brukar dem ligga och sitta överallt, på borden, under borden, på fritids och i korridoren.

Allt material har vi i en bokhylla så barnen behöver inte gå till biblioteket. Vi har massa böcker tillgängliga i klassrummet. Det hade varit önskvärt att få en boksnurra där man själv kunde plocka i ordning böcker och tipsa eleverna. Man skulle kunna göra hur mycket som helst men det finns ingen plats och tid. Det är viktigare att fokusera på läsningen.

Britta, (Skola B, skolår 2)

Läsning

Vi läser en stund varje dag. Jag brukar också läsa högt för barnen en stund varje dag.

När de läser får de själva välja en bok som de vill läsa. När de sedan har läst denna bok får de ta en ny. Det är svårt för mig att veta om barnen läst boken. Barnen brukar ta en ny bok innan de är färdiga med den första. Det är då svårt att veta hur man skall hantera detta som lärare.

Material

Jag använder ett material som är uppdelat i två nivåer. Det finns *Gröna boken* som är lite lättare och *Röda boken* som är lite svårare. Böckerna är uppdelade i olika kapitel. Varje kapitel är en liten berättelse. Till dessa böcker har jag frågor som barnen får svara på.

Barnen får även skriva en recension om varje bok de läser. Den skall innehålla titel, författare, sammanfattning om vad boken handlar om (minst tre meningar) samt om vad de tyckte om boken. Detta gör jag som ett test för att se om de verkligen läst boken.

Individualisering

Jag individualiserar genom att de har olika böcker, nivåer på sin bok. Jag brukar även lyssna på dem en gång i veckan.

Miljö

På denna fråga fick vi inget svar. Det verkade som om läraren inte tänkt på att skapa en god läsmiljö. I klassrummet fanns en liten hylla med böcker som låg huller om buller.

Likheter och skillnader de olika lärarnas svar

Skillnader mellan lärare på samma skola

I Skola A skiljer sig lärarnas olika svar sig åt till en viss del. Anna tycker inte om läseboken som används, åtminstone inte till de små barnen medan Annelie verkar stormtrivas med detta material. Annelie har varit med och valt materialet som köptes in medan när Anna började på skolan fanns detta material. Detta tror vi kan vara en anledning.

I skola B är skillnaden att Berta inte använder sig utav en läsebok. Hon ger inte barnen några läxor. Alla barn får välja olika småböcker att läsa under lektionstillfällena i skolan. Berta har valt att inte ha någon gemensam läsebok. Hennes argument till detta är att hon vill väcka elevernas läslust genom att de själva får välja bok efter eget intresse.

Britta har däremot läxor varje vecka i en gemensam läsebok.

Skillnaden är också stor i skola B var det gäller de olika lärarnas syn på läsmiljön i klassrummet. Berta har många idéer om hur hon vill ha det. Hon anser att miljön är viktig för att eleverna ska lockas till läsning. Britta däremot har inte funderat kring denna fråga. När vi ställde frågan till henne hade hon inget svar att ge oss.

Skillnaderna mellan lärare på de två olika skolorna

Den största skillnaden mellan de två olika skolorna är Annelies och Bertas olika syn på material och arbetssätt. Annelie använder sig nästan enbart av den gemensamma läseboken. Hon anser att annars tappar man gruppen. Hon anser också att det inte får bli för individualiserat. Berta däremot anser att materialet måste vara individualiserat. Hon tror inte på en gemensam läsebok. Hon anser att eleverna måste få välja bok efter förmåga och intresse.

Annelie överlåter också högläsningen med att lyssna på eleverna till föräldrarna medan Berta försöker att lyssna på elevernas läsning regelbundet.

Annelie tycker att det viktigaste är läsförståelsen. Hon arbetar mycket med att diskutera läxan för att se om eleverna förstått vad dem läser. Berta och Brittans svar påvisar dock inte lika starkt om själva läsförståelsen. De tycker att det viktigaste är att eleverna läser böcker av intresse. Britta brukar kolla av att eleven verkligen har läst boken men inte om de förstått vad de läst.

Likheter mellan lärare på samma skola

Likheten mellan lärarna på skola A är att de jobbar utifrån samma material. De har samma utgångspunkt, men använder detta lite olika i sin undervisning. Båda använder materialet för läxläsning till eleverna.

Ligheterna på skola B är att de båda lärarna använder sig utav småböcker som eleverna själva får välja att läsa utifrån intresse.

Likheter mellan lärare på de olika skolorna.

Anna, Annelie och Britta använder sig utav en gemensam läsebok. Brittans material är däremot tio år äldre än de två andra lärarnas. Varför Britta har valt att använda sig av detta material som är över tjugo år gammalt framkom inte under intervjun.

Intervjuer med elever

Vi har valt att presentera resultatet från intervjuerna med rubriker som innehåller underkategorier. I varje kategori presenterar vi olika exempel som framkom under intervjutillfällena. Dessa exempel är direkt tagna från vad eleverna svarat på de olika frågorna. Alla elevers svar finns inte med under varje kategori, vi har istället valt ut de vi tycker är viktigt och meningsfullt för vår undersökning.

Efter varje svar står det varifrån svaret är hämtat (skola A och skola B) samt vilken åldersgrupp som är representerad (skolår 1, skolår 2). Detta gör att det blir lättare att se skillnaderna i de olika svaren.

Vad finner elever för nöje med sin läsning?

I denna kategori har vi ställt frågorna om det är roligt att läsa? I så fall vad det är som är roligt respektive inte roligt. Följande svar uppkom på våra intervjuer:

Läsning ses som övning

Exempel

Man lär sig mycket. Man lär sig att skriva bättre (skola A, skolår 1)

Man lär sig läsa egna böcker (skola B, skolår 1)

Man lär sig läsa för andra (skola B, skolår 1)

Jag gillar att träna mig (skola B, skolår 1)

Jag gillar att läsa långa och nya ord tex. kommunalordförande (skola A, skolår 2)

Man lär sig olika saker (skola B, skolår 2)

Ljudning

Exempel

Jag gillar att säga ljuden (skola B, skolår 1)

När man ljudar (skola B, skolår 1)

Underhållning

Exempel

Det finns roliga texter (skola B, skolår 1)

Jag tycker om att titta på bilderna (skola B, skolår 1)

Det handlar om massa roliga saker (skola A, skolår 2)

Det är roligt när man får måla (skola B, skolår 2)

Det finns roliga böcker (skola B, skolår 2)

Jag gillar spännande böcker, då vill jag inte sluta läsa (skola B, skolår 2)

Hinder för att utveckla sitt nöje

Exempel

Det är lite svårt (skola A, skolår 1)

Vissa böcker är lite svåra (skola B, skolår 1)

Det beror på vilken bok jag läser (skola B, skolår 2)

Det är lite jobbigt ibland (skola B, skolår 2)

Varför är det viktigt att kunna läsa?

Vid intervjutillfället ställde vi frågan om det är viktigt att kunna läsa. I så fall varför det är viktigt? Nedan följer några exempel på elevernas tankar kring denna fråga, kopplat till de olika kategorierna.

Kommunikation

Exempel

Annars kan man inte läsa brev (skola B, skolår 1)

Om man får ett brev om man inte kan läsa så vet man ju inte vad det står (skola B, skolår 2)

Om det tex. är någon som är döv och skriver något så är det viktigt annars vet jag ju inte vad han menar (skola B, skolår 2)

För att kunna läsa på tv:n (skola B, skolår 2)

Om man får ett brev (skola B, skolår 2)

Orientering

Exempel

För att kunna läsa olika skyltar (skola B, skolår 1)

Om man är ute och inte kan läsa skyltarna så kanske man inte vet var man bor (skola A, skolår 2)

Läsa skyltar i trafiken (skola A, skolår 2)

Instruktioner

Exempel

I matteboken finns det tal om man inte kan läsa vet man inte vad man ska göra
(skola B, skolår 1)

Om det står något viktigt om man är ensam så kanske man inte har någon att fråga
(Skola B, skolår 1)

Läsa på godispaket (skola A, skolår 2)

Uppgifter i matteboken för att veta vad man ska göra
(skola A, skolår 2)

Bokstäver och namn (skola B, skolår 2)

Vuxenvärlden

Exempel

Man kan läsa stora böcker (skola A, skolår 1)

Om man får ett jobb behöver man det (skola A, skolår 1)

Om man ska jobba med att läsa (skola B, skolår 1)

Så att inte föräldrarna behöver läsa (skola B, skolår 1)

När man får räkningar (skola A, skolår 2)

Om man får hem lappar från jobbet (skola A, skolår 2)

Om man får ett jobb som bibliotekarie (skola B, skolår 2)

När man jobbar måste man läsa massa papper (skola B, skolår 2)

Annars kan man inte läsa för sina barn (skola B, skolår 2)

Hur upplever eleverna sin läsläxa?

Under intervjutillfällena ställde vi frågan vad eleverna tyckte om sin läsläxa? Svaren är uppdelade i två kategorier: rolig respektive svårt.

Roligt

Exempel

Den är rolig (skola A, skolår 1)

Den är rolig (skola A, skolår 2)

Den är rolig (skola B, skolår 2)

Jag gillar att svara på frågorna. Det är roligt (skola B, skolår 2)

Det finns många bra historier i den (skola B, skolår 2)

Den är ganska svår, det är bra för då lär man sig
(skola B, skolår 2)

Svårt

Exempel

Det är svårt (skola B, skolår 1)

Jag tycker att det är jobbigt att man bara får läsa ett kapitel
(skola A, skolår 2)

Ibland är det lite svårt (skola B, skolår 2)

Jag gillar inte att svara på frågorna (skola B, skolår 2)

Vissa sagor är tråkiga (skola B, skolår 2)

Läsning i hemmet?

Under denna rubrik frågade vi eleverna om de läser hemma? I så fall om de läser själva, någon läser för dem? Eller om någon lyssnar på dem när dem läser?

Läser själv

Exempel

Ja, läxan och olika böcker nu läser jag Nalle Puh
(skola A, skolår 1)

Ja, jag brukar läsa Bibeln (skola A, skolår 1)

Ja, lite olika lite Asterix, Lucky Luke och Kalle Anka sådär
(skola B, skolår 1)

Ja, olika böcker (skola B, skolår 1)

Ja, jag brukar läsa tjocka kapitelböcker (skola A, skolår 2)

Ja, Peter Pan och Star Wars (skola B, skolår 2)

Ja, fast bara läxan (skola B, skolår 2)

Bara läsläxan (skola A, skolår 1)

Ja, jag brukar läsa på tv:n men inga böcker (skola B, skolår 2)

Nej, jag brukar bara titta i böcker (skola B, skolår 1)

Läser någon för dig?

Exempel

- Ja mamma och pappa (skola A, skolår 1)
- Ja, mamma och pappa (skola B, skolår 1)
- Ja ibland mamma och pappa (skola A, skolår 2)
- Ja mamma (skola A, skolår 2)
- Ibland läser mamma (skola B, skolår 2)
- Inte så mycket (skola A, skolår 1)
- Nej jag läser bara för mig själv (skola B, skolår 2)
- Nej inte så ofta (skola B, skolår 2)
- Nej dem tycker att jag kan läsa själv (skola A, skolår 2)
- Nej bara när jag var liten (skola B, skolår 1)

Läser för andra

Exempel

- Ja, mamma och pappa och ibland är det en barnvakt
(skola A, skolår 1)
- Ja, mamma (skola A, skolår 1)
- Ja, mamma och pappa (skola B, skolår 1)
- Ibland på min läsläxa (skola B, skolår 1)
- Ja, läsläxan (skola A, skolår 2)
- Ibland så brukar mamma lyssna på mig (skola B, skolår 2)
- Ibland på min läsläxa (skola B, skolår 1)
- Ja, läsläxan (skola A, skolår 2)
- Ibland på min läsläxa (skola B, skolår 1)
- Ja, läsläxan (skola A, skolår 2)
- Nej (skola A, skolår 2)

Barnens egna önskemål om undervisningen?

Vi gav eleverna chansen att själva vara med att påverka genom att de själva fick tänka sig in i lärarrollen. Vi ställde frågan om de fick vara lärare hur skulle de välja att arbeta med ämnet läsning? Svaren är uppdelade i två kategorier den ena har vi valt att kalla *inflytande*, där är det eleven som står i fokus. Den andra kategorin har vi valt att kalla *ändrar inget* det är de barn som inte kom på något eller som var nöjda med undervisningen.

Inflytande

Exempel

Alla skulle ha samma bok, den skulle handla om djur

(skola B, skolår 1)

Eleverna skulle få välja en egen bok att läsa (skola B, skolår 1)

De skulle få välja bok själva (skola B, skolår 2)

Dem skulle få läsa massa roliga böcker (skola A, skolår 2)

Då skulle man inte bli avbruten med rast, dem skulle få läsa klart

(skola A, skolår 2)

Läsa mer (skola A, skolår 2)

Man skulle inte få läsa i korridoren då pratar dem bara

(skola B, skolår 2)

Jag skulle göra så att man slapp skriva om boken

(skola B, skolår 2)

Jag vill ha en annan läsläxa (skola B, skolår 2)

Jag hade sagt till alla att dem måste vara tysta när man läser

(skola B, skolår 2)

Ändrar inget

Exempel

Samma som fröken (skola A, skolår 1)

Samma som fröken (skola A, skolår 2)

Samma som fröken (skola B, skolår 2)

Vad blev resultatet?

I vårt resultat fann vi inte att de olika läromedel som används utgör någon betydande del för elevernas läslust. Vi har undersökt två närliggande skolår, det kanske hade gett mer utslag om vi valt skolår 1 respektive skolår 6,7. Det kanske är så att elever i dem tidigare skolåren ser läsning som något nytt och spännande?

Dem flesta utav barnen har svarat att det är viktigt att få välja bok själv utifrån eget intresse.

Resultatet visar också att det är många föräldrar som inte läser med eller för sina barn. Föräldrar i dagens samhälle är stressade och har därför svårt att hinna med, eller är det något som dagens föräldrar inte prioriterar. Ses inte läsningen som viktig eller anser man att ansvaret vilar på skolan?

Resultatet påvisar inga markanta skillnader mellan skolor eller åldersgrupper. En upptäckt som var intressant var att resultatet visade att många utav barnen inte vet varför det är viktigt att läsa. Varför lär man sig att läsa? Nästan alla svarar däremot att det är viktigt men många utav dem har inget svar på varför dem anser att det är viktigt.

Jämförelse mellan de olika materialen som används

Textanalys:

Innan vi jämförde de olika materialen tittade vi på vad som är typiska drag för en barnbok. Barnlitteratur beskriver Maria Nikolajeva som litteratur som är skriven, publicerad, marknadsförd och med barn som dess huvudsakliga publik. Hon vill inte tala om barnlitteratur som en genre hon anser att det inte finns några återkommande drag för att kunna kalla det för en genre (1998, s. 11).

Maria Nikolajeva vill understryka att det inte finns någon principiell skillnad mellan genrererna barnlitteratur och allmän litteratur.

Kort presentation av de två olika läromedel som används

Skola A

Skola A använder sig utav ett läs material som heter *Förstagluttarna* och *Mer om Moa och Mille* dessa är skrivna utav Moni Nilsson- Brännström.

Böckerna är uppbyggda på kapitel med avsnitt som har början och slut, serien följer barnen Moa och Mille som en röd tråd i deras liv så som lek, kompisar, hemligheter, familj och skola. Böckerna delar med sig utav starka känslor för att läsaren skall kunna identifiera sig med karaktärerna t.ex. bästisen är med någon annan, mamma flyttar.

Språket är anpassat till dagens barn, språket får uttryck i samtal om bilderna, där möts hemligheter och möjligheter i ett samband mellan boken och den egna erfarenheten för att öka förståelsen. Lästexterna ligger på olika nivåer för hänsynen till barnens olika läsutveckling.

Varje bok finns i olika svårighetsgrad men bygger på samma berättelse det är textens storlek och detaljer som fyllning som skiljer dem åt. Den första boken "*Förstagluttarna*" finns i A, B, C varianter eftersom att spridningen är som störst i skolans start, bok nr två finns i tre varianter A, B och C. Detta gör att alla barn kan läsa i sin egen takt och samtidigt få en läsupplevelse tillsammans med sina klasskamrater.

Läromedlets syfte är att ta in det samhälle som barnen kommer ifrån in till skolan utnyttja de kunskaper som barnen redan erövat och har med sig så som familjesplittring, arbetslöshet, datoriseringen och dataspel. Materialet skall ge barnen meningsfulla texter som skall bidra till läslust, glädje och teknisk avkodning. Bok nr två tar även upp stora teman så som mobbning, bästis, svek, vänskap, svartsjuka och konkurrens samt regler som gäller i kulturer detta tas upp i en atmosfär av värme och förtrohet.

Läromedlen bär förutom läsinläringen, lästräning och lust ett viktigt budskap. Det handlar om respekt för olikheter och varandra.

Skola B

Skola B använder sig utav en läsebok som heter *Röda boken*. Denna läsebok är en samling korta berättelser som är skrivna av olika barnboksförfattare. Texterna är skrivna av välkända författare som t.ex. H.C. Andersen, Elsa Beskow, Astrid Lindgren, Lennart Hellsing, Barbro Lindgren m.fl.

Den är uppdelad i olika kapitel, där varje kapitel representerar en berättelse. I boken finns berättelser av olika slag: allt från sagor från när och fjärran, roliga historier, spökhistorier, serier, skildringar av barn förr och nu, berättelser om djur, fantasihistorier och dikter.

Syftet med texterna är enligt redaktörerna att:

- uppöva läsförmågan
- locka till vidare läsning
- ge en medryckande upplevelse
- roa
- sätta vanliga problem i ljuset
- ge förståelse för andra människor och miljöer
- appellera till barns fantasi och lust för det gåtfulla och sagoaktiga
- ge utgångspunkter för samtal och skapande aktiviteter.

(Falkenland & Falkenland, 1983, s. 254)

Jämförelse mellan de olika materialen

För att på ett enkelt sätt se skillnaderna har vi valt att göra en tabell med tre olika spalter. I den första spalten finns en kategori där vi beskriver vad vi tittat på. De andra spalterna representerar var sin bok. Detta gör det lättare att läsa av och uppfatta skillnaderna i materialen.

Bok	Röda boken (Falkenland & Falkenland, 1983)	Mer om Moa och Mille (Nilsson- Brännström, 2000)
Upplägg	Små berättelser i varje kapitel	En bok med en handling som är uppdelad i kapitel
Innehåll i berättelserna	Sagor, dikter och fantasi	En verklighetsförankrad berättelse
Utformning	Här finns berättelser som är typiska sagor med börja Det var en gång samt lyckliga slut	Boken är uppbyggd som en berättelse
Berättelsernas uppbyggnad	Varje kapitel/ berättelse har en början och ett slut	Berättelsen sträcker sig igenom hela boken
illustrationer	Varje kapitel/saga har olika illustrationer. Det finns både äldre och nyare samt färg och svartvitt	Nya illustrationer alla är gjorda i färg
Tid	Äldre	Ny
Språk	Det förekommer äldre varianter av ord som tex. dörrklinkan, ejerdunsbolstrar	Språk i barnens värld t.ex. Tv- spel, supergott
Kultur	Kulturarv av sagor och dikter	Händelser i vår kultur, utspelar sig i nutid

Fördelar med de olika materialen

Fördelarna med boken *Mer om Moa och Mille* är enligt vår uppfattning att:

- Boken tar upp händelser ur barnens värld
- Finns mycket viktigt att diskutera i texten
- Språket är i barns värld
- Eleverna lär känna karaktärerna under två års tid
- Samma berättelse finns i olika nivåer för att passa alla barn
- Tar upp problem som barn kan identifiera sig i, det kan vara skönt att läsa om andra som har likadana erfarenheter som en själv
- Handlar om en kille och en tjej vilket gör att båda könen kan identifiera sig med karaktärerna
- Lätt material att använda som lärare, det finns en bra arbetsbok samt en lärarhandledning med tips och idéer

Fördelarna med *Röda boken*:

- Boken är uppdelad i olika sagor vilket gör att olika barn tycker om olika sagor, alla får någon favorit
- Varje kapitel är en saga, dikt, berättelse med en början och ett slut
- Ger akt på barns fantasi och låter dem fantisera
- Innehåller kända berättelser vilket för vidare och visar vårt kulturarv
- Barnen får pröva olika stilar och genrer att jobba med
- Det finns en valfrihet, man måste inte läsa alla kapitel

Nackdelar med de olika materialen

Nackdelar *Mer om Moa och Mille*

- ✓ Att alla barn använder samma bok, handlingen kanske inte faller alla elever i smaken
- ✓ Barnen får inte uppleva känslan av en hel berättelse som innehåller en början och ett slut

Nackdelar *Röda boken*

- ✓ Vissa sagor använder sig utav ett gammaldags språk
- ✓ Det är korta berättelser eller utdrag från böcker vilket gör att man inte kommer nära och lär känna karaktärerna

Båda läseböckerna tar upp texter i ett mångkulturellt perspektiv på olika sätt. Dessa tas upp som händelser i barnens värld och påvisar vikten av alla människors lika värde. Detta är en viktig aspekt, att barn har förståelse för varandras likheter och olikheter och ser detta som något naturligt.

Slutdiskussion

Innan vi påbörjade vår undersökning hade vi en uppfattning om hur vi själva som lärare ville jobba med olika material och arbetssätt i vår kommande yrkesroll. Denna uppfattning har ändrats under arbetets gång och vi känner att vi har fått en klarare bild över vår egen ställning till arbetssätt samt material.

Vi tycker att de båda böckerna vi studerat är bra på olika sätt. De har olika syften i undervisningen anser vi. Boken *Mer om Moa och Mille* tycker vi är en bra bok att använda som läsläxa. Denna bok tar upp bra och intressanta händelser ur barns liv. Den *Röda boken* däremot skulle vi vilja använda i undervisningen, läsa högt ur för barnen samt arbeta med tillsammans med barnen. I boken finns många bra sagor och texter som kan användas som utgångspunkt i undervisningen.

Vi tror att det är viktigt med mycket material som är anpassade för barn. Vi tycker det är bra med en gemensam läsebok men detta får inte bli enda läseboken, till denna måste det finnas komplement. Det är viktigt att barnen får läsa olika genrer. Vi tycker därför att det ultimata är att blanda de olika lärarnas material, så att eleverna får ett rikt utbud. Alla genrer är viktiga. Gemensam läsebok skapar gruppen och samhörigheten. Sagorna bidrar till att bevara våra kulturarv och föra vidare traditioner dessutom väcker de elevers fantasi och lust.

I intervjuerna med eleverna framkom att många utav barnen svarar att det är viktigt att få välja bok själv. Småböckerna är bra då eleverna själva kan välja bok efter förmåga och intresse, dessa kan de läsa i egen takt samt att uppleva känslan av att läsa ut en bok. Vi anser att det inte går att endast arbeta utifrån en bok. Ämnet svenska är brett och innehåller så mycket mer. Vi tycker även att det är viktigt att elever får läsa böcker med en början och ett slut för att få känna känslan av att bli färdig.

En intressant upptäckt vi gjorde i våra intervjuer med barnen var att många utav dem inte hade förståelsen bakom varför man lär sig läsa. Nästan alla barn var överens om att det var viktigt men hade inte reflekterat över varför det är viktigt. Vi tror att man som lärare alltid måste reflektera själv över varför man gör olika saker samt på vilket sätt detta utförs. Eleverna måste också få ta del av detta för att få en förståelse om varför man lär sig olika saker, vad är syftet? Detta tror vi ökar elever och lärares engagemang, meningsfullhet och motivation i arbetet. Ester Stadler skriver följande:

”Syftet med läsande och skrivande bör göras klart för barnen. Läs- och skriv inlämningen främjas av att eleverna vet vad övningarna går ut på, att de vet vad de ska lära sig av vad de gör. Man kan samtala om varför man läser och skriver, om hur man skriver för att någon annan ska kunna läsa, och om hur man läser för få veta vad någon annan har skrivit. Det ska t.ex. stå klart att läsa inte är något man gör bara i skolan, och för att göra läraren till lags”
(Stadler, 1998, s. 66).

Det är viktigt som lärare att tala om för barnen varför man lär sig att läsa. Vad man har för användning av det senare i livet. Om man har förståelsen bakom är det lättare att ta till sig kunskapen och känna meningsfullhet i det man gör. I boken *Lyckas med läsning Läs – och skrivinläring i Nya Zeeland* står det att

”Det går bäst att lära sig läsa om det finns en mening med läsandet”
(Bonniers Utbildning, 2001, s. 29).

Vi skulle även vilja lyssna på varje barns läsning. I vår undersökning har vi upptäckt att både lärare och föräldrar inte tar sig tid till att lyssna på elevernas läsning. Vi tror att det är viktigt att läraren inte förlitar sig och överlåter detta ansvar till föräldrarna. Genom att studera läsutveckling i ett helhetsperspektiv finner Sandström, Kjellin att skolan inte fullgör sitt ansvar gentemot de barn som inte är läskunniga. Då lärarna förväntar sig att föräldrarna ska kontrollera barnets läsning och lästräna med dem hemma, anser Sandström, Kjellin att skolan fråntar sig sitt ansvar (Barns skriftspråkande, 2005 s. 3). Det är viktigt att barnen känner att någon tar sig tid till att lyssna på dem. Detta ger barnen en nödvändig bekräftelse. Detta är lärarens uppgift anser vi att se till så att varje barn får tid med läraren så att de känner sig uppskattade och synliga.

Miljön i klassrummet är betydelsefull för att väcka elevers nyfikenhet och lust. Det är viktigt att ha ett stort utbud utav olika böcker som är väl synliga och lättåtkomliga för eleverna. Man kan som lärare med små medel göra miljön lockande och mysig för läsning. Det ultimata vore om man hade en läshörna med soffor och böcker, så att eleverna här kunde låta sig fångas av böckernas värld i lugn och ro.

”Rektorn har ett särskilt ansvar för att ” skolans arbetsmiljö utformas så att eleverna får tillgång till handledning, läromedel av god kvalitet och annat stöd för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, t.ex. bibliotek, datorer och andra hjälpmedel ” (Utbildningsdepartementet, 1994, s. 21).

Högläsning är en viktig del i undervisningen anser vi. Detta kan ske på samlingar som en mysig stund där eleverna får lyssna till olika sagor. Det är viktigt att eleverna får se vuxna läsa böcker.

Vi måste också som lärare vara engagerade i vår läsning. Man kan använda sig av olika rekvisiter för att göra sagan som levande för barnen. Detta tror vi medför att barnen lyssnar och kan leva sig in i sagornas värld på ett annat sätt. I boken *Lyckas med läsning* står det följande:

”Högläsningböckerna bör omfatta många stilar och genrer så att eleverna får tillgång till många olika modeller för sitt eget läsande och skrivande” (Bonniers utbildning, 2001, s. 91).

”Alla lärare bör själva läsa mycket, ha god kännedom om kvalitetslitteratur för barn att hålla sig à jour med nytgivnet material” (*Lyckas med läsning* 2001 s. 91). Har man som lärare det ökar man möjligheten att inbjuda eleven till läsning vilket kan resultera i att barnets chanser att finna intresse för boken ökar. På detta enkla sätt kan man leda elever som har svårigheter i läsutvecklingen in på rätt spår.

Vårt arbete har givit oss ökad kunskap om olika materials påverkan för eleven men inte minst för oss blivande lärare. För att läraren ska kunna anpassa sin undervisning till barnets nivå krävs det att läraren är orienterad och besitter dessa kunskaper. Därför anser vi att stor vikt läggs vid lärarens intresse, medvetenhet och uppdatering av kunskap.

Vi måste som pedagoger alltid tänka på att

”...ett barn är inte en vas som ska fyllas utan en eld som ska tändas” (Birgitta Alleklev & Lisbeth Lindvall, 2000, s. 13).

Förslag till fortsatt forskning

Det hade varit intressant att intervjua elever med större ålderskillnad för att se om detta gett mer resultat. Vi tycker också att det skulle vara intressant att observera undervisningen för att se hur de olika lärarna arbetar med läsning? Vi ser också uppföljning av intervjuerna under en längre period som intressant. Att intervjua elever i de tidigare skolåren för att sedan intervjua samma elever när de nått de senare skolåren.

Litteraturförteckning

Allard, Birgitta & Rudqvist, Margret & Sundblad, Bo. (2001) *Nya lusboken En bok om läsutveckling*. Stockholm: Bonnier utbildning AB.

Alleklev, Birgitta & Lindvall, Lisbeth. (2000). *Listiga räven Läsinlärning genom skönlitteratur*. Stockholm: En bok för alla.

Björk, Maj & Caroline Liberg. (2000). *Vägar in i skriftspråket. Tillsammans och på egen hand*. Stockholm: Natur och kultur.

Bråten, Ivar (red). (1998). *Vygotskij och pedagogiken*. Lund: Studentlitteratur.

Gustafsson, Karin & Mellgren, Elisabeth. (2005). *Barns skriftspråkande – att bli en skrivande och läsande person*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

Leimar, Ulrika. (1974). *LTG – Läsning på talets grund*. Lund: Liber Läromedel.

Liberg Carolin. (1993). *Hur barn lär sig läsa och skriva*. Lund: studentlitteratur.

Lindö, Rigmor. (2002). *Det gränslösa språkrummet. Om barns tal- och skriftspråk i didaktiskt perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.

Lyckas med läsning, Läs – och skrivinlärning i Nya Zeeland. (2001). Stockholm: Bonniers utbildning.

Lundberg, Ingvar & Herrlin, Katarina. (2003) *God Läsutveckling*. Stockholm: Natur och kultur.

Nikolajeva, Maria. (1998). *Barnbokens byggklossar*. Lund: Studentlitteratur.

Skolverket. (2002). *Grundskolan, Kursplaner och betygskriterier*. Västerås: Skolverket och Fritzes

Smith, Frank. (1997). *Läsning*. Stockholm: Liber AB.

Stadler, Ester. (1998). *Läs – och skrivinlärning*. Lund: Studentlitteratur.

Trost, Jan. (1993). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Utbildningsdepartementet, (1994). *Lärarens handbok, Lpo 94: Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Lärarförbundet.

Läromedel och lärarhandledning

Annell, Birgitta & Berggren, Ann-Mari & Herrlin, Katarina. (2000). *Mums Mums, Kom och Läs!* Stockholm: Natur och Kultur.

Annell, Birgitta & Håkansson, Gunilla & Lundberg, Ingvar. (1999). *Lärarhandledning 1*. Stockholm: Natur och kultur.

Annell, Birgitta & Berggren, Ann-Mari & Herrlin, Katarina. (2000). *Lärohandledning 2*. Stockholm: Natur och kultur.

Annell, Birgitta & Berggren, Ann-Mari. (2002). *Lärohandledning 3*. Stockholm: Natur och kultur..

Falkenland, Rolf & Falkenland, Lilian. (1983). *Röda boken Läsebok för årskurs 2*. Stockholm: Biblioteksförlaget.

Nilsson-Brännström Moni, Annell, Birgitta & Håkansson, Gunilla. (2001). *Förstagluttarna, Kom och Läs!* Stockholm: Natur och Kultur.

Nilsson-Brännström, Moni. (2000). *Mer om Moa och Mille*. Stockholm: Natur och Kultur.

Internetadresser

<http://www.bornholmsmodellen.nu/spraklekar.htm>. Nedladdad 2005-12-21. kl. 22.22

<http://www.reggioemolia.se> Nedladdad 2005-12-21. Kl. 22.35

<http://www.lr.se>. Nedladdad 2005-12-20. kl. 20.04

Intervjufrågor till eleverna

Tycker du om att läsa?

Varför/varför inte?

Tycker du om din läsläxa?

Varför är det viktigt att kunna läsa tror du?

Läser du hemma?

Om ja : För dig själv eller för någon som lyssnar(förälder, syskon)?

Om nej: Varför inte?

Vad tycker du är tråkigt med att läsa i skolan?

Varför det?

Om du fick välja hur man skulle lära sig läsning i skolan, hur skulle du göra då?

Intervjufrågor till lärare

- ❖ Hur arbetar du med läsning i din undervisning?
- ❖ Varför gör du på detta sätt?

- ❖ Vad använder du för material i det arbetet?
- ❖ Varför har du valt just detta material?
- ❖ Hur använder du materialet i undervisningen?

- ❖ Hur gör du för att individualisera undervisningen?

- ❖ Hur följer du upp att barnens kunskande utvecklas?

- ❖ Hur ofta har ni läsning på schemat?

- ❖ Är miljön i klassrummet skapad för att locka elevernas intresse för läsning?
- ❖ Om ja: På vilket sätt?
- ❖ Om nej: På vilket sätt?

Hej

Vi är två lärarstudenter som går vår sista termin på lärarutbildningen i Göteborg.

Vi har varit i klassen tidigare på vår praktik och känner barnen.

Vi arbetar nu med vårt examensarbete och vi skulle vilja intervjua barn om deras läsvanor.

Vi behöver målsmans tillåtelse för att få intervjua ditt barn.

Var vänlig fyll i och lämna tillbaka nederdelen av denna lapp till klassläraren.

Är det något ni undrar över är ni välkomna att inga oss på telefonnummer ----- (Hanna) eller ----- (Malin).

Tack på förhand Hanna Smidefors och Malin Janson

Jag tillåter att mitt barn får delta på intervjun

Datum

Underskrift